

1. Кримінальний кодекс України, Верховна Рада України; Закон від 05.04.2001 № 2341-III
2. Кримінально-процесуальний кодекс України, Верховна Рада УРСР; Кодекс України, Закон, Кодекс від 28.12.1960 № 1001-05

РОЗІЛ 2

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Ставнича Альона Сергіївна

курсант 5 курсу

Академії митної служби України

Науковий керівник: Давлатов Ш.Б.

кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОГО ВТІЛЕННЯ НОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

З 19 листопада новий КПК вступив в силу. Законодавці переконували в його відповідності європейським нормам демократії та прогресивності. Вже з перших днів суб'єкти кримінально-процесуальних відносин відчували недосконалість норм, які суперечать нашій правовій системі та вимогам Конституції. Деякі питання, які часто виникають у слідчій та судовій практиці, взагалі не врегульовані нормами нового КПК України. Як досить влучно заявив відомий вчений і спеціаліст у галузі кримінального та кримінально-процесуального права Микола Сірий, творці цього закону фактично «поєднали радянську систему КПК з німецькою, англійською та французькою - без перекладу».

Так, згідно з КПК (ст. 3 ч. 1 п. 5) досудове розслідування – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Стаття 214 КПК називає приводи до початку кримінального провадження, якими є заяви та повідомлення про кримінальне правопорушення, а також самостійне виявлення слідчим чи прокурором з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення. Тобто таке «нововведення» неминуче призведе до порушення законних прав та інтересів громадян. На мою думку, це може призвести до випадків зловживання правом, коли безліч безпідставних заяв матимуть місце. Наприклад, особа напише заяву на сусіда про те, що він, начебто, вчинив умисне вбивство своєї тещі. Згідно з КПК цієї заяви про злочин буде цілком достатньо для початку кримінального провадження, в т.ч. проведення обшуків, вилучення документів, допиту осіб, у результаті чого лише через деякий час, може, навіть, і тривалий, з'ясується, що особа, про яку йдеться в заяві як про потенційного вбивцю, навіть ніколи не була одруженою. В такому випадку справа буде закриватись, що також може зайняти достатню кількість часу.

Тим більше Єдиний реєстр – це комп'ютерна програма, доступ до якої можливий лише через Інтернет, тому існує можливість його неполадок, що вже і відбувалось за такий короткий період його існування. Таким чином не можна буде

проводити слідчі (розшукові) дії для встановлення об'єктивних обставин скоєного правопорушення негайно.

Ще одна проблема, породжена новим Кодексом, – зміна переліку осіб, які є захисниками обвинуваченого, підсудного. Якщо за старим КПК це могли бути адвокат, «інший фахівець у галузі права», близькі родичі, то тепер – лише адвокат, тобто людина, яка входить до відповідного реєстру і має адвокатську ліцензію. З одного боку, таку новеллу варто розглядати як наслідок лобізму адвокатських асоціацій, а з іншого – це суттєво обмежує можливості захисту.

Крім того, вважаю за необхідне виключити з КПК норму про те, що повноваження адвоката підтверджуються також витягом з Єдиного реєстру адвокатів та адвокатських утворень. Так, право на заняття адвокатською діяльністю підтверджується свідоцтвом, виданим Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури. Додаткове підтвердження такого права наданням слідчому витягу із Єдиного реєстру суттєво обмежить адвокатів у здійсненні своїх повноважень, оскільки наявність чи відсутність певних записів в реєстрі жодним чином не впливає на дійсність виданого у встановленому порядку свідоцтва. Більше того, отримання такого витягу кожного разу при вступі адвоката у справу призведе до невиправданої трати часу (особливо тоді, коли особа звернулася за наданням правової допомоги, наприклад, у вихідний чи святковий день, або вночі); при веденні таких реєстрів можливе допущення помилок у записах, невчасне внесення таких записів, що ми маємо можливість спостерігати і на сьогодні, внаслідок чого адвокати фактично будуть незаконно позбавлятися права здійснювати свою професійну діяльність, а тим самим буде грубо порушуватись конституційне право громадян.

Також, як вбачається з нового КПК, потерпілому, цивільному позивачеві та відповідачеві держава не гарантує право на безоплатну правову допомогу, що ставить потерпілого та цивільних позивача і відповідача у явно нерівні умови щодо захисту своїх прав та законних інтересів, у порівнянні із підозрюваним та обвинуваченим, в частині можливості обирати як представника виключно тільки адвоката.

Стосовно слідства також відбулися зміни, на мою думку, не у найкращий бік. В перспективі органи прокуратури не матимуть слідчі відділи, а будуть здійснювати лише процесуальне керівництво над слідчими підрозділами МВС, СБУ та податкової міліції. Це послаблює відповідальність слідчого за прийняті рішення і призводить до втрати ініціативності та процесуальної незалежності, а з іншої боку, знижує мотивацію прокурора в частині виконання ним іншої конституційної функції – здійснення нагляду за законністю досудового слідства у бік обвинувального ухилу.

Єдино вірним шляхом системного реформування органів досудового слідства України є утворення нового позавідомчого слідчого органу шляхом об'єднання слідчих підрозділів органів прокуратури, МВС, СБУ та податкової міліції, наприклад, у слідчий комітет (як це у тій же Російській Федерації) чи національне бюро розслідувань (як у деяких державах Прибалтики) тощо.

Отже, новий Кримінальний процесуальний кодекс України потребує швидких змін зважаючи на його практичну недосконалість та невідповідність Конституції України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 №4651-VI // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Баганець О. Переваги та недоліки нового КПК. Пропозиції щодо внесення змін та доповнень до проекту нового Кримінального процесуального кодексу України // Режим доступу:
3. <http://www.yuricom.com/ua/consultation/faq/?id=10787>

4. Сірий М. Невинних людей влада саджатиме і за новим КПК // Режим доступу: <http://humanrights.com.ua/86>
5. Скумін А. Чим небезпечний новий КПК? // Режим доступу:
6. <http://tyzhden.ua/Politics/65579>

Редзель Наталія Дмитрівна
курсант 4 курсу факультету кримінальної міліції
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ
Науковий керівник: Дараган В. В.
старший викладач

ВЗАЄМОДІЯ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ З ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОВС ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ВЧИНЕНИХ ПРОТИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

У сучасних умовах швидке та повне попередження, виявлення і припинення злочинів, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, що їх вчинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів громадян і юридичних осіб неможливе без належної взаємодії оперативних підрозділів з іншими підрозділами органів внутрішніх справ. Особливо у зв'язку із вступом в силу Кримінального процесуального кодексу України питання реалізації взаємодії зазначених підрозділів залишається гострою і невирішеною проблемою, що потребує законодавчого удосконалення та свідчить про актуальність обраної теми.

Вивченням понять, проблемних питань, принципів та форм взаємодії підрозділів ОВС займалися такі вчені: К. В. Антонов, Р. С. Белкін, Б. А. Вікторов, О. Ф. Долженков, Г. О. Душейко, В. П. Дробот, В. В. Іванов, І. П. Козаченко, В. П. Корж, А. Г. Лекарь, Є. В. Лизогубенко, Є. Д. Лук'янчиков, Д. Й. Никифорчук, М. А. Погорецький, І. В. Сервецький, В. Ф. Усенко, В. П. Хомколов, М. Є. Шумило, В.В. Голубєва, І.В. Озерський, Л.Б. Півненко та ін.

Правовою основою взаємодії між підрозділами ОВС є Конституція України, Кримінальний процесуальний кодекс (далі КПК України), Кримінальний кодекс України, Закон України "Про міліцію", Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність", Наказ МВС України № 700 від 14.08.2012 "Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень", інші законодавчі та підзаконні акти, відомчі накази, міжнародні договори, інструкції тощо [1-7], але в жодному з вище перелічених не дається визначення поняття "взаємодії", що на нашу думку, являється істотною прогалиною в чинному законодавстві.

Оперативні підрозділи діють не самі по собі, а в системі органів, які здійснюють ОРД. Вони здатні виконувати свої завдання не ізольовано, а у взаємодії з іншими підрозділами правоохоронних органів, використовуючи їх можливості. Проте на сьогодні особливої уваги потребує питання взаємодії оперативного підрозділу з органами досудового розслідування, адже згідно п.2 ст.40 Кримінального процесуального кодексу України саме слідчий уповноважений